

Sveriges Ornitologiska Förening

BirdLife Sverige

Partner i BirdLife International

Universal Wind Offshore AB
Att: Mia Bergström

Datum
2014-02-28

Samrådsyttrande angående tillstånd att uppföra vindkraftverk inom Natura 2000-område Stora Middelgrund i Kattegatt

---

Sveriges Ornitologiska Förening (SOF) – BirdLife Sverige – har tagit del av samrådsunderlag enligt miljöbalken gällande Natura 2000-området Stora Middelgrund samt relevanta rapporter från genomförda fågelinventeringar som ligger till grund för tidigare inlämnad miljökonsekvensbeskrivning. Vi redovisar här nedan våra synpunkter kring detta.

KORT BAKGRUND

Det finns för närvarande en stark politisk vilja att främja utbyggnaden av vindkraft i Sverige. Men för att eventuella miljövinster från vindkraftsframställd energi ska kunna ge positiva avtryck måste utbyggnaden genomföras där miljökonsekvenserna är små. SOF anser att vindkraft inte får medföra förstörelse av värdefull natur och hot mot enskilda arter. Skyddade naturområden ska undantas från exploatering. Bevarande av biologisk mångfald och fungerande ekosystem är en lika viktig del i klimatarbetet som satsning på förnyelsebara och fossilfria energikällor.

Kollisionsdödlighet uppmärksammas ofta som vindkraftens mest negativa effekt, men forskningen pekar snarare på att habitatförluster långsiktigt utgör ett sammantaget större problem om inte urvalet av platser sker mycket kritiskt. Den forskning som genomförts kring vindkraftparker pekar tämligen entydigt på att lokalisering av vindkraftverken är den viktigaste faktorn för vilken miljöpåverkan som uppstår. Studier gjorda vid befintliga vindkraftparker till havs bekräftar att sjöfåglar undviker vindkraftverk.

Miljöbedömningar måste, i takt med att vindkraften byggs ut allt mer, beakta den kumulativa påverkan, d.v.s. påverkan av den nya anläggningen i kombination med redan befintliga vindkraftverk plus andra verksamheter och potentiella hot för berörda arter och naturtyper.

SYNPUNKTER OCH HÄNVISNING TILL TIDIGARE DOMAR

De fågelundersökningar som ligger till grund för miljökonsekvensbeskrivningen bekräftar att Stora Middelgrund utgör ett viktigt födosöksområde för sjöfåglar, inklusive ett flertal som finns upptagna i bilaga 1 till EUs fågeldirektiv och/eller på den svenska rödlistan. Stora Middelgrund exemplifierar således de grunda havsområden som, trots att de är få till antalet och täcker en mycket begränsad yta, har stor ekologisk betydelse bl.a. för att de håller internationellt betydelsefulla nivåer av sjöfåglar.

Inventeringar under åren 1988 – 1993 visade att minst tio arter förekom i Norra Kattegatt med sådana antal (>1% av regionens population) att de betraktas som internationellt betydelsefulla områden för respektive arter. Exempelvis uppskattades i medeltal närmare en halv miljon sjöorrar befinna sig i området, vilket utgör 38 % av det europeiska vinterbeståndet. (Under en vinter räknades inte mindre än 940 000 sjöorrar på den danska sidan av Kattegatt.)

Sillgrissla och tordmule förekommer också i betydande antal på Stora Middelgrund. I januari 1992 och 1993 beräknades antalet sillgrisslor i Kattegatt till 66 000, varav 35 % återfanns på Middelgrunden. Antalet tordmular angavs vid samma inventering vara 130 000, varav hälften på Middelgrunden. För båda dessa arter utgör dessa antal betydande andelar av deras respektive europeiska populationer.

Det finns tydliga belägg för att sjöfåglar undviker vindkraftparker till havs (se t.ex. syntesrapporten *Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss*, Naturvårdsverket/Vindval 2011, samt referenser däri), varför en etablering inom ett betydelsefullt område innebär en betydligt större habitatförlust än själva anläggningens yta. ***SOF hävdar att samtliga grunda utsjöbankar med höga fågelvärden ska undantas från exploatering*** (se bifogad vindkraftspolicy).

Stora Middelgrund har pekats ut som Natura 2000-område enligt EUs art- och habitatdirektiv. Direktivens syfte är att bevara de mest betydande naturvärden som finns inom unionens yta, för övrigt en av de mest exploaterade regionerna på Jorden. Vi måste därmed lägga stor vikt vid att behålla de relativt få värdefulla naturområden som finns kvar. ***SOF motsätter sig etablering av vindkraft inom Natura 2000-områden.***

En i sammanhanget betydande dom fattades i höstas av mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt angående vindkraftsetablering i Natura 2000-området Finngrunden (mål nr M 3905-12). Domstolen fastslog att tillstånd i Natura 2000-områden bara kan ges om den skyddade miljön inte skadas. Mark- och miljööverdomstolen beviljade inte prövningstillstånd, vilket bör tolkas som att den inte finner anledning att betvivla riktigheten i domen, som därmed bör vara vägledande. Noterbart är att vindkraftsparken

på Stora Middelgrund bedöms ha betydligt större påverkan än vad etableringen på Finngrunden skulle ha haft.

Vidare har EU-domstolen slagit fast att EUs habitatdirektiv (92/43/EEG) och fågeldirektiv (79/409/EEG) har företräde framför direktiv om främjande av förnybara energikällor (2001/77/EG och 2009/28/EG) i Natura 2000-områden, då domstolen 2011 (i mål C-2/10) gav Italien rätt att förbjuda kommersiell vindkraft i nationalpark/Natura 2000-område. Sverige riskerar således att dras inför EU-domstolen om vindkraftsparken på Stora Middelgrund uppförs.

SAMMANFATTNING

SOF kommer att verka för att tillståndet för vindkraftsparken Stora Middelgrund upphävs med hänvisning till de stora fågelvärden som föreligger och det faktum att området är klassat som Natura 2000-område. Platsen uppfyller inte kravet om lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. Att detta krav måste tillgodoses har slagits fast av Mark- och miljööverdomstolen (se t.ex. MMÖD M 7639-11).

Daniel Bengtsson
Vindkraftshandläggare
Sveriges Ornitologiska Förening
Tel. 0705-15 45 33
E-post: danielkbengtsson@telia.com

Dennis Kraft
Ordförande
Sveriges Ornitologiska Förening
Tel. 0706-38 09 85
E-post: dennis.kraft@telia.com